

El 'talp' del programa nuclear

Semblava que amb la caiguda del mur de Berlín i l'enfonsament del sistema comunista als països de l'Est les guerres d'espies estaven tocant a la fi. Però no és cert. L'escriptor britànic John Le Carré –autor d'algunes de les novel·les més conegudes sobre el tema– ja ho va dir fa temps. “Els espies no corren perill d'extinció. Tenen corda per estona. L'enemic principal ja no és 'l'ós rus', però l'explosió nacionalista i la creació de noves repúbliques donarà molta feina a estudiar. I a més tenim tot el camp de la informació econòmica, científica i tecnològica. Els agents d'espionatge es reciclaran ràpidament. Només han de substituir els manuals d'ideologia pels tractats d'economia. No cal patir.”

Uns i altres es continuen espiant. A pesar de la desaparició de moltes fronteres, dels acords de lliure comerç, dels intercanvis culturals i científics, de les noves aliances polítiques, ... però, és clar, és regla obligada fer veure que no passa res. A més a més, a cap país no li agrada reconèixer que ha tingut un “infiltrat” a sou d'una altra potència pisant els seus secrets estratègics. I això fa que els escàndols d'espies o les detencions de *talps* de la CIA o del KGB s'amaguin sempre el màxim possible. Encara que, a la curta o a la llarga, totes les coses acaben per sortir a la

llum. Com és el cas, a França, de Francis Temperville, un enginyer nuclear que treballava al Comissariat de l'Energia Atòmica (CEA) i que fa quatre anys que està a la presó esperant el judici en què serà acusat de “traïció i lliurament d'informacions als agents d'una potència estrangera”. Temperville va ser detingut per la DST (Direction de la Surveillance du Territoire) al setembre de 1992, després d'haver passat als serveis especials russos al voltant de 6.000 pàgines de documents classificats de “secret defensa” i relatius als assajos nuclears francesos. El bo del cas és que, el contraespionatge del país veu només es va assabentar de les actuacions de Francis Temperville quan el coronel Victor Otxenko, antic membre del SVR (ex-KGB) es va refugiar a Londres i ho va explicar tot. El coronel Otxenko sabia del que parlava, perquè havia estat durant set anys encarregat de les “in-

formacions científiques i tècniques” a París. El terrabastall va ser notable però no va sortir res als mitjans de comunicació.

El cas de Francis Temperville va començar l'any 1987, quan aquest jove estudiant de tercer cicle d'enginyeria nuclear va posar un petit anunci al diari per donar classes de matemàtiques, física i química. Poc després, el va contractar una persona anomenada “Sergi” que volia rebre cursos de física nuclear i la cosa va funcionar normalment durant sis mesos. “Sergi” venia dos o tres hores per setmana a casa del seu professor, repasava les lliçons i pagava trinco-trinco. Després, Temperville va presentar la seva tesi i “Sergi” –que en realitat era el pseudònim utilitzat per Serguei Smirev, un oficial del KGB– li va començar a demanar fotocòpies dels seus apunts i a comprar-li a bon preu alguns documents confidencials sobre el tema nuclear accessibles només als investigadors universitaris. Al setembre de 1989, Temperville va entrar a treballar al CEA i es va integrar ràpidament en un equip del DAM (Direction des Applications Militaires), encarregat de preparar els assajos nuclears a Mururoa i d'interpretar els resultats de les explosions. En aquell moment ja era un *talp* dels serveis russos. Durant mesos, l'enginyer francès de 32 anys, considerat

pels seus companys un solitari, poca cosa i una mica infantil, va passar molt més temps que els altres a la fotocopiadora de la seva secció i després treia els paquets de documents dins una bossa de plàstic sense precaucions. D'aquesta manera van arribar a Moscou les síntesis ultra-secretes de les proves nuclears del Pacífic i totes les dades del “Projecte Silva”, “Purex” o “Vulcain”, i això va permetre als experts russos fer-se una idea exacta del nivell tecnològic a què havia arribat França en els anys 90. L'operació d'espionatge, segons el trànsfuga Otxenko, li va costar al KGB més de dos milions de francs. El més curiós és que, quan va ser detingut, Francis Temperville ja no treballava a la CEA. L'havien fet fora poc temps abans per pispar material d'oficina a l'engròs i enviar-lo a la seva mare, propietària d'una petita papereria en el nord del país. Un veritable cas de deformació professional. ■

XAVIER VINADER

“Uns i altres es continuen espiant. A pesar de la desaparició de moltes fronteres, dels acords de lliure comerç...però, és clar, és regla obligada fer veure que no passa res.”